

Gymnasie- och vuxenutbildnings- nämnden

Stadsrevisionen • Borås

Revisionsredogörelse

20
21

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden år 2021

Vi har granskat Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden verksamhet och årsredovisning 2021. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fem av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Vi konstaterar att måluppfyllelsen avseende Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Stadsrevisionen noterar att konsekvenser av coronaviruset för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har varit omfattande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete med att genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad.

Vi bedömer att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Vi bedömer att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vi tillstyrker att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2021.

BORÅS 2022-03-28

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Jürgen Urbas

Tuula Järvinen

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 10,4 mnkr jämfört med budget.

Bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet.

Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgettram

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras med att tilläggsbudgetar har beslutats under innevarande år och inte förbrukats.
- Högre positivt netto för de köpta-sålda platserna än budgeterat.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden begär att överskottet läggs till nämndens ackumulerade resultat i Kommunfullmäktiges bokslut.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten för de årliga anslagen uppgår till 5 000 tkr varav 4 888 tkr har använts. De utförda investeringarna under året består främst av inventarier i samband med utökning av undervisningslokaler för praktiska undervisningsmoment på Viared (3 440 tkr) och inventarier i samband med att del av innergård på Almåsgymnasiet byggs in och görs om till undervisningsyta. Ytterligare investeringar är två äldre teorisalrar som byggs om till naturkunskapsalar (1 448 tkr).

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

I Kommunfullmäktiges budget för år 2021 har målvärden formulerats för 23 indikatorer kopplade till de strategiska målområden som ingår i Borås Stads Vision 2025. I Kommunfullmäktiges budget anges även om respektive indikator ska öka eller minska. För Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har Kommunfullmäktige fastställt sju indikatorer. Nämnden redovisar måluppfyllelsen av indikatorerna enligt nedan:

- **Andelen elever som känner sig trygga i gymnasieskolan ska öka, %.** Utfallet för indikatorn har sjunkit från 95 % år 2020 till 94,6 % år 2021. Målsättningen uppnås inte. Senaste elevenkäten hade något lägre svarsfrekvens i år pga. Covid-19. Trygghet ingår som en del i det goda pedagogiska och sociala klimatet. Utgångspunkten för fortsatt arbete är utvecklingsplanen Bildningsstaden Borås 2016–2022 och skolornas egna utvecklingsplaner. Varje skola och skolenhet analyserar sitt resultat och vidtar åtgärder i enlighet med angivna planer och gjorda analyser.

- **Andelen elever med högskoleförberedande respektive yrkesexamen ska öka, %.** Utfallet för indikatorn har sjunkit från 92 % år 2020 till 91,8 % år 2021. Målsättningen uppnås inte. Resultatet är i stort sett samma resultat som föregående år men något under det satta målvärdet. Nämnden uppger att en stor del av läsårets undervisning har bedrivits via fjärr- och distansstudier och med utgångspunkt i det anser nämnden att måluppfyllelsen är mycket god och står sig väl i jämförelse med riket.
- **Andelen närproducerade livsmedel ska öka, %.** Utfallet för indikatorn har minskat de senaste två åren, från 19,4 % år 2019 till 16,1% år 2021. Målsättningen uppnås inte. Nämnden uppger att verksamheterna har ett tredje anpassningsår i rad vilket, i kombination med stadens konstruktion med distributionscentral och upphandlingsavtal på livsmedel som drivit upp priserna, gör att köken många gånger väljer billigast alternativ framför närproducerat. Nämnden uppger också att pandemin har inneburit att köken inte serverat skolmåltider som under vanliga år. Exempelvis har utbudet minskats och rätterna anpassats för att fungera i matlådor som eleverna fått hämta. Denna anpassning har gjort det svårt att följa kostpolicyn.
- **Andelen ekologiska livsmedel ska öka, %.** Utfallet för indikatorn har minskat de senaste två åren, från 44,4 % år 2019 till 35,1% år 2021. Målsättningen uppnås inte. Nämnden uppger att verksamheterna har ett tredje anpassningsår i rad vilket, i kombination med stadens konstruktion med distributionscentral och upphandlingsavtal på livsmedel som drivit upp priserna, gör att köken många gånger väljer billigast alternativ framför ekologiskt. Nämnden uppger också att pandemin har inneburit att köken inte serverat skolmåltider som under vanliga år. Exempelvis har utbudet minskats och rätterna anpassats för att fungera i matlådor som eleverna fått hämta. Denna anpassning har gjort att andelen grönsaker (som är en stor del av det ekologiska) har minskat och det är generellt svårare att följa kostpolicyn
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.** Utfallet för indikatorn (4,1) i årsredovisningen är lägre än utfallet för år 2020 (4,3). Målsättningen uppnås.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.** Utfallet för indikatorn (5,4) i årsredovisningen är lägre än utfallet för år 2020 (5,7). Målsättningen uppnås.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka %.** Utfallet för indikatorn i årsredovisningen är lägre än utfallet för år 2020. Målsättningen uppnås inte. Trenden har varit sjunkande under perioden 2019-2021. Andelen medarbetare som nyttjat friskvårdsbidrag har gått ner under 2021. Nämnden uppger att förvaltningen arbetar med att informera vid introduktion och löpande på APT om möjlighet till friskvårdsbidrag. Att målvärdet för 2021 ej uppnås beror sannolikt på de restriktioner som delvis har varit under 2021 mot bakgrund av Covid-19 enligt nämnden. Möjlighet att träna på gym och andra inomhusaktiviteter i grupp har varit begränsade. Hälsofrämjande aktiviteter för individer har istället riktats om till utomhusvistelse och andra friluftaktiviteter. Det har sannolikt medfört att färre löst ut sitt friskvårdsbidrag även 2021.

Nämnden har inte uppnått målsättningen för fem av de sju indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit fyra indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2021 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Av dessa är samtliga uppdrag genomförda.

0 ■ 0 ◆ 2 ● 0 ■ av nämndens två uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Nämnden uppger att förvaltningen har, sedan pandemins start, varit under stor påverkan. Hela eller delar av undervisningen har bedrivits via fjärr- och distansundervisning under långa perioder.

Situationen med pandemin medförde minskade kostnader för skolmat, resor och konferenser, men också förlorade intäkter inom elevcafeteria och lokaluthyrning. Dessa poster tar i princip ut varandra, men när det gäller kostnader som relateras till undervisningen har pandemin medfört ökade kostnader. Dessa kostnader fördelar sig på:

- 2 000 tkr för digitala verktyg samt material/utrustning för att genomföra praktiska moment på skolan,
- 700 tkr för avseende korttidshyra av externa lokaler i syfte att minska trängsel på skolorna
- Högre kostnader för undervisningen för att hantera ”utbildningsskulden”

Den ekonomiska av pandemin inom bidragsramen beräknas till ett underskott om 4 500 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Lokaler/hyreskostnader

Jämfört med 2018 ökar elevunderlaget med 657 Boråsungdomar till 2025 utifrån Borås Stads befolkningsprognos. Västra götalandregionen prognosticerar en ökning med 586 Boråsungdomar. För att få en bild av hur elevantalet förändras vid oförändrad utveckling kan man utgå från ökningen i Borås Stads prognos och räkna bort 15 % som går till andra skolor. Det skulle enligt Borås Stads befolkningsprognos innebära en ökning med 558 elever.

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt budgetsammanträde i november att avsätta investeringsmedel för att bygga ut Bäckängsgymnasiet och Sven Eriksonsgymnasiet till år 2024. Arbetet med förstudie och projektering har startats upp.

Socialt hållbart Borås

Målen för arbetet med Socialt hållbart Borås har nu antagits av Kommunstyrelsen. Målen pekar ut riktningen och kommer att vägleda både politiker och tjänstepersoner i arbetet med att göra Borås mer socialt hållbart och till en bättre plats för alla. Arbetet är indelat i tre övergripande områden; barn och unga, bostäder och närmiljö samt arbete och studier.

Arbetet bedrivs i bred samverkan med åtta andra nämnder. Nämnden har ansvar för två områden, förstärkt ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och har gemensamt ansvar tillsammans med Grundskolenämnden för arbetet för att främja skolnärvaro. Avseende arbetet med skolnärvaron har nämnden genomfört en utredning för att undersöka sambandet mellan skolnärvaro och resultat.

Uppföljning - KAA

Stadsrevisionen genomförde 2020 en uppföljande granskning av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Stadsrevisionens bedömning att ansvarsfördelningen tydliggjorts i beslutsförslag och verksamhetsplanen för KAA-enheten. Stadsrevisionen noterade att enheten var i ett uppstartsskede men gjorde bedömningen att rutiner och arbetsformer, utifrån det material som presenterades, i huvudsak var ändamålsenligt.

I sitt svar till Stadsrevisionen uppgav nämnden att KAA-enheten sedan uppstart arbetat med att identifiera samtliga i registret och har vid mätning i december 2020 inga okända individer och historiskt låga siffror för antal elever. Vidare arbete för att ytterligare minska antalet elever i registret är att förhindra avbrott genom att säkra övergång mellan grundskola och gymnasieskola.

Förvaltningens enhet som arbetar med det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har under 2021, enligt nämnden, utvecklat ett framgångsrikt arbetssätt tillsammans med Arbetslivsförvaltningen och Individ och familjeomsorgsförvaltningen. Arbetet med KAA är en viktig del av nämndens arbete med Socialt hållbart Borås. Kännedomen om individerna som omfattas av aktivitetsansvaret har ökat markant och jämfört med andra kommuner i landet är detta ett mycket bra resultat enligt nämnden. Nämnden anser att nämnderna tillsammans bidrar till att öka chanserna för att de unga som befinner sig i KAA ska fullfölja sina studier.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningens tilldelning av nämndbidrag bygger på en historisk nivå som indexuppräknas med åren. Vuxenutbildningen har en stor del av verksamheten finansierad av statsbidrag. Trenden är att dessa bidrag är osäkra och minskar. Detta gör det viktigt att den externfinansierade verksamheten är flexibel och inte medför organisatoriska utökningar som över tid måste bekostas av nämndbidraget.

Vuxenutbildningen uppger att man ser en ökning av efterfrågan på platser, vilket ofta sker när det är lågkonjunktur. Statens riktade finansiering är osäker och är ofta villkorad till yrkesutbildningar mot egenprestation. De övriga utbildningarna inom Komvux, vilka finansieras av den kommunala bidragsramen, kommer kräva utökade resurser för att tillgodose denna ökning. Detta menar nämnden säkrats genom ett utökat nämndbidrag till verksamheten.

Den prognosticerade ökningen av efterfrågan på utbildningsplatser inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning har inte slått in än. Antalet elever har istället sjunkit från 454 elever 2020 till 382 elever 2021 i den grundläggande delen. Långt ifrån de budgeterade 480 eleverna. En förklaring som förvaltningen anger är att många drar sig för att läsa när man inte fått vara i skolan. En annan förklaring är att Arbetsförmedlingens möjlighet att anvisa till studier inom Komvux inte kommit i gång ordentligt. Prognosen är att när undervisningen åter kan bedrivas på plats fullt ut och i takt med att fler anvisas till studier, kommer efterfrågan att öka markant. Detta innebär att de resurstillskott verksamheten fått tilldelat kommer behövas för att möta de behov som uppstår.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Borås Stads hantering av coronapandemin

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads hantering av coronapandemin. Resultatet av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Centralt tillkommande kostnader

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Centralt tillkommande kostnader i Borås Stad. Resultatet av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Kommunstyrelsen.

Samordnad varudistribution

Stadsrevisionen har granskat samordnad varudistribution i Borås Stad. Granskningens syfte var att granska om den samordnade varudistributionen uppfyller målsättningarna för projektet och om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv när det gäller distribution av livsmedel. Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i beslutsunderlaget inför Kommunfullmäktiges beslut och de övriga målsättningar som finns inom området konstatera att Kommunfullmäktige hade höga ambitioner med införslan av samordnad varudistribution i Borås Stad.

Granskningen visar att merparten av dessa ambitioner inte har förverkligats. I flera fall har utvecklingen istället gått i motsatt riktning. Den samordnade varudistributionen av livsmedel har bl.a. inneburit ökad arbetsbelastning, försämrad arbetsmiljö och ökat matsvinn i Borås Stads tillagningskök. De ekonomiska målsättningarna nås inte och modellen har bidragit till ökade kostnader för nämndernas kostverksamheter. Arbetet präglas därutöver av bristande kommunikation, samordning, styrning och ledning. Förhållandena innebär bl.a. att verksamheten i tillagningsköken inte kan bedrivas i enlighet med Kommunfullmäktiges målsättningar eller fullt ut uppfylla Borås Stads Kostpolicy.

Bristerna som framkommer i granskningen är så omfattande att den samordnade varudistributionen när det gäller livsmedel i Borås Stad inte kan bedömas som ändamålsenlig och effektiv. Enligt Stadsrevisionens bedömning behöver Kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder, genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad. Arbetet behöver i Stadsrevisionens mening leda till åtgärder som syftar till att Kommunfullmäktiges mål kan nås.

Måltider är en väsentlig del av vardagen för många barn, elever, äldre, brukare m.fl. i Borås Stads verksamheter. Detta understryker i Stadsrevisionens mening vikten av åtgärder inom området.

Elevdokumentation i Gymnasie- och Vuxenutbildningsnämnden

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av elevdokumentation i Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i Borås Stad. Granskningens övergripande syfte var att undersöka hur väl nämndens verksamhet uppfyller lagkrav och regler inom området elevdokumentation.

Granskningen visar att nämnden har implementerade övergripande systemstöd för områdena betyg, individuell studieplan, närvaro-/frånvarorapportering, åtgärdsprogram, hantering av disciplinära och andra särskilda åtgärder samt elevhäsohandlingar. Granskningen visar även att nämnden har centralt framtagna rutiner avseende disciplinära och andra särskilda åtgärder. Rutiner för upprättande av åtgärdsprogram finns på alla gymnasieskolor.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens hantering av elevdokumentation är ändamålsenlig.

Borås Stads arbete med barnkonventionen

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete med barnkonventionen. Syftet med granskningen var att bedöma om Kommunstyrelsen och granskade nämnder vidtagit åtgärder för att säkerställa att Borås Stad uppfyller barnkonventionen och om arbetet är ändamålsenligt.

Granskningen visar att det barnrättsbaserade synsättet med barnet som rättighetsbärare inte har fått genomslagskraft i stadens verksamheter. Barnkonventionen beaktas inte i tillräcklig utsträckning i stadens styrdokument eller i arbets- och beslutsprocesser. Det saknas systematik vad gäller genomförande av barnkonsekvensanalyser vid beslut som berör barn på ett direkt eller indirekt sätt. På det stora hela saknas därutöver uppföljning av Kommunstyrelsens och nämndernas arbete med barnkonventionen. Stadsrevisionen bedömer att berörda nämnder bör genomföra åtgärder i enlighet med angivna rekommendationer.

Stadsrevisionen bedömer att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för intern kontroll. Ansvaret innefattar bl.a. att nämnden ska genomföra riskanalys, upprätta plan för intern kontroll och genomföra uppföljning av planen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 52 risker. Planen för intern kontroll omfattade elva kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 22 februari 2022. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser.

Presidiemöte

Presidiemöte genomfördes 11 oktober 2021 med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2021.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå de mål som anges i Kommunfullmäktiges indikatorer, respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 10,4 mnkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för fem av sju indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Stadsrevisionen konstaterar att måluppfyllelsen gällande Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Nämnden har avseende 2021 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Av dessa är samtliga uppdrag genomförda.

Stadsrevisionen har granskat samordnad varudistribution i Borås Stad. Bristerna som framkommer i granskningen är så omfattande att den samordnade varudistributionen när det gäller livsmedel i Borås Stad inte kan bedömas som ändamålsenlig och effektiv. Enligt Stadsrevisionens bedömning behöver Kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder, genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad. Arbetet behöver i Stadsrevisionens mening leda till åtgärder som syftar till att Kommunfullmäktiges mål kan nås.

Stadsrevisionen bedömer att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Riskanalysen ligger till grund för nämndens plan för intern kontroll för året. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment och gjort en uppföljning av den interna kontrollen. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen